

GENEL KOLLUK ÖZEL GÜVENLİK İLİŞKİSİ*

Bayram Karakurt¹ Celal Bal²

ÖZET

5188 Sayılı Özel Güvenlik Hizmetlerine Dair Kanunu'nun 1. maddesinde : “*Bu Kanunun amacı, kamu güvenliğini tamamlayıcı mahiyetteki özel güvenlik hizmetlerinin yerine getirilmesine ilişkin esas ve usulleri belirlemektir*” denilmektedir. Bu başlangıç maddesinden de anlaşılacağı üzere özel güvenlik hizmetlerinde görev yapan özel güvenlik personelinin en temel varlık gayesi, görev ve sorumluluk alanında kamu güvenliğini tamamlayıcı, bütünlüğü ve yardımcı olarak görevini yerine getirmektir. Nitekim genel kolluk kuvvetleri ve özel güvenlik personelleri her zaman olmasa bile kanunlar çerçevesinde gerekli hallerde birlikte hareket etmek durumundadır.

Genel kolluk kuvvetleri ile özel güvenlik görevlilerinin görev ve yetkileri bakımından karşılaştırılması bu çalışmanın esas amacını oluşturmaktadır. Bu çerçevede öncelikli olarak Türkiye’de güvenlik hizmetlerinin nasıl örgütlendiği konusuna değinilmiş, genel kolluk kuvvetleri olan polis, jandarma ve sahil güvenlik teşkilatlarından ve bu teşkilatların sorumluluk alanlarından bahsedilmiştir. Daha sonra genel kolluk haricindeki özel kolluk ve yardımcı kolluk konularının çerçevesi çizilerek özel güvenlik teşkilatlarının konumu, özel güvenlik görevlilerinin ve genel kolluk kuvvetlerinin görevleri, yetkileri, sorumluluk bölgeleri, benzerlikleri ve farklılıkları belirtilmiştir. Ayrıca genel kolluk kuvvetleri ve özel güvenlik hizmeti gören güvenlik personelleri görev ve yetki bakımından karşılaştırılmış ve denetleme konusuna değinilmiştir. Çalışma tartışma ve sonuç ile sonlandırılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Genel Kolluk, Özel Güvenlik, Yetki, Denetim

GENERAL LAW ENFORCEMENT PRIVATE SECURITY ASSOCIATION

ABSTRACT

Law No. 1 of 5188 Article on Private Security Services : "The purpose of this Law, public safety, the complementary nature that determine the principles and procedures regarding the fulfillment of private security services" is called. As is understood from this starting material private security personnel working in private security services, the purpose of the underlying asset, public safety duties and responsibilities in the field of complementary, supplementary, and helping to fulfill the task. Indeed, the general law enforcement and private security personnel, if required by law, but not always obliged to act together.

General duties and powers of law enforcement agencies and private security officers is main objective of this study is to compare terms. In this context, how the security services organized as a priority issue in Turkey is mentioned, the general law enforcement agencies, the police, the gendarmerie and the coast security services and areas of responsibility of these organizations are discussed. Later on, other than public security law enforcement and private security agencies assist law enforcement issues by drawing frame location, private security officers and general law enforcement duties, powers, responsibilities regions are the similarities and differences. In addition to general law enforcement and private security services which are compared in terms of security personnel and supervisory duties and powers of the topic discussed. The study ended with discussion and conclusion.

Key Words: General Law Enforcement, Private Security, Authorization, Auditin

¹ Gaziantep Üniversitesi OMYO (bayramkarakurt@hotmail.com)

² Gaziantep Üniversitesi OMYO (celalbal@gantep.edu.tr)

GİRİŞ

Kolluk faaliyetlerinin amacı, kamu düzeninin sağlanması ve korunmasıdır. Kamu düzeni, bireylerin kamu güvenliği ve kamu huzuru içinde yaşamaları anlamına gelmektedir (Gözler, 2009, s,321). Kamu düzenini ise kamu gücünü elinde bulunduran devlet, kanunlar aracılığı ile düzenlemiş ve kurmuş olduğu birbirinden farklı yapılarla sağlamaya çalışmaktadır. Bunların en önemlileri, genel kolluk kuvveti olan polis ve jandarmadır. Zaman içerisinde güvenlik ihtiyacındaki yeni gereksinimlerle birlikte, genel kolluk kuvvetleri asli vazifelerinin dışında görev ve sorumluluklar üstlenmek durumunda kalmıştır. Genişleyen görev ve sorumluluk alanı ve sürekli artan yoğunluk sebebiyle genel kolluk kuvvetlerinin genel güvenlik hizmeti vermek adına verimliliğini istemeden de olsa azaltmıştır. Devlet yasama organı aracılığı ile özel güvenlik teşkilatlarının kurulmasını sağlayarak hem güvenlik hizmeti ihtiyacını en üst seviyede karşılamaya çalışmış, hem de genel kolluk kuvvetlerinin asli görevlerine odaklanmalarını amaçlamış ve bu sayede güvenlik ihtiyacında verimliliği arttırmıştır. Zaten 5188 sayılı Özel Güvenlik Hizmetlerine Dair Kanunun birinci maddesinde amaç özel güvenlik hizmetlerinin kamu güvenliğini tamamlayıcı mahiyette olduğu belirtilmektedir.

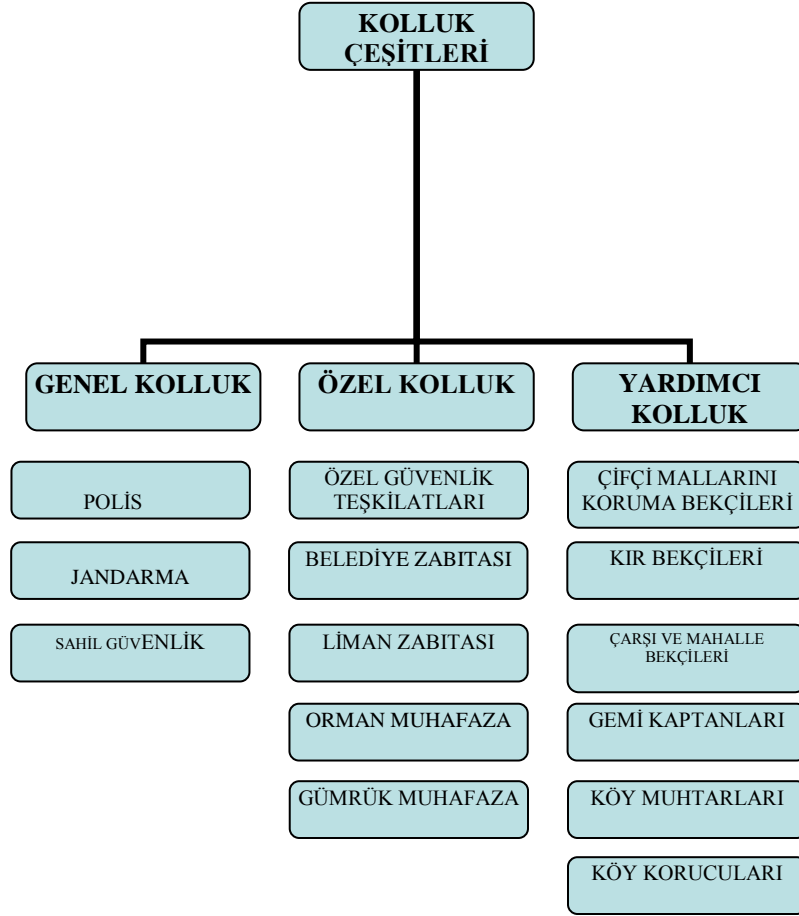
Günümüzde özel güvenliğin genel kolluk kuvvetlerini tamamlayan yardımcı rolü oldukça büyük önem arz etmektedir. Güvenlik hizmetlerinde suç öncesinde caydırıcılıkta ve suç sonrasında suçlarla mücadelede, özel güvenlik hizmeti görevlileriyle genel kolluk kuvvetlerinin sürekli, etkin ve güçlü bir iletişim içinde olması gerekmektedir. Genel kolluk kuvvetlerinin özel güvenlik görevlileriyle iş birliği yapması neticesinde artan caydırıcılık ve daha verimli gerçekleştirilen güvenlik hizmetleri, kamu düzeninin sağlanmasında, dolayısıyla toplum huzuru konusunda sağlayacağı katkılar son derece önemlidir. Bu çalışmamızda konumuzun odak noktası olan özel güvenlik ve genel kolluk ilişkisi çerçevesinde, genel kolluk ve özel kolluk ana başlığı altındaki özel güvenlik teşkilatı üzerinde durulacaktır. Ayrıca genel kolluk içerisinde bulunup bulunmadığı tartışma konusu olan sahil güvenlik teşkilatı da genel kolluk içerisinde değerlendirilecektir.

Türkiye’de Güvenlik Hizmeti Örgütlenişi

Emniyet Teşkilatı Kanunu (ETK) madde 3’e göre, yurt içinde emniyet ve düzeni korumakla görevli devlet güçleri, genel kolluk ve özel kolluk olarak ikiye ayrılmaktadır. Silahlı bir kuvvet olan polis ve jandarma genel kolluk teşkilatını oluşturmaktadır. Bunun yanında sahil güvenliğinde normal zamanlarda yani barış dönemlerinde genel kolluk vazifesi bulunmaktadır. Özel kolluk ise genel kolluk görevi yerine getiren polis ve jandarma dışındaki, özel kanunlarla kurulan ve belirli görevleri yerine getiren güvenlik kuvvetleridir. Nitekim belediye zabıtası, liman zabıtası, orman muhafaza, gümrük muhafaza ve özel güvenlik teşkilatları özel kolluk sınıflandırması içerisinde yer almaktadır. Diğer bir

sınıflandırma ise yardımcı kolluktur. Genel kolluk ve özel kolluk görevlerinin bulunmadığı yer ve zamanlarda kolluk görevini yerine getiren kişi ve kuruluşlardır. Çarşı ve mahalle bekçileri, köy muhtarları, köy korucuları, çiftçi mallarını koruma bekçileri, kır bekçileri, gemi kaptanları bu sınıflandırma içerisinde yer almaktadır (Kuyaksil, Akçay; 2005, s, 88). Yukarıda yaptığımız kolluk sınıflandırması aşağıdaki şekilde özetlenmiştir.

Şekil 1: Kolluk çeşitleri şeması

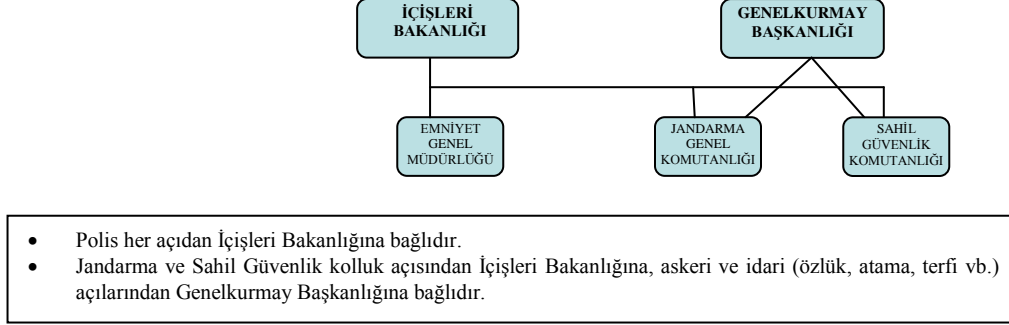

Genel Kolluk

Genel kolluk, genel emniyeti, genel asayiş, kamu düzenini, genel ahlakı ve huzuru sağlayan aynı zamanda koruyan ve diğer tüm kanunlarda kendilerine verilen görevleri yerine getiren kuruluşlardan oluşmaktadır (Sönmez, 2005,s, 72). Genel kolluk, ETK madde 3'te de belirtildiği gibi silahlı bir kuvvet olan polis ve jandarmadan teşekkül etmektedir. Bunun yanında sahil güvenliğinde

normal zamanlarda yani barış dönemlerinde genel kolluk vazifesi bulunmaktadır. Genel kolluk kuvveti olan polis belirlenen belediye sınırları içerisinde, jandarma belirlenen kırsal bölgede ve sahil güvenlik sahillerinde ve göllerde görevini yerine getirmektedir.

Şekil 2 : Türkiye'nin Genel Kolluk Açısından Merkez Teşkilatı Şeması (Göksu, vd., 2011,s,17)

Polis

Polis Vazife ve Salahiyet Kanunu (PVSK) madde 1'e göre polis; genel asayiş, kamu düzenini, insanların kişilik haklarını, insanların sahip oldukları maddi ve manevi her şeyi ve mesken dokunulmazlığını korur; yardım isteyenlere, yardıma muhtaç olan çocuk, hasta ve acizlere yardım eder ve kanunların kendisine verdiği görevleri yerine getirir. ETK'nın 4. maddesine göre, silahlı bir güç olarak asayiş ve düzeni korumaya ve gözetmeye çalışan polis; resmi kıyafetli polis ve sivil polis olarak ikiye ayrılmaktadır. Aynı Kanunun 5. maddesinde resmi kıyafetli polis ise, kendi içerisinde araçlı resmi kıyafetli polis (Yunus, Şahin, Martı, Atlı polis vs.) ve araçsız resmi kıyafetli polis olarak ikiye ayrılmaktadır. Her çeşit emniyet hizmetinde resmi kıyafet giymeden çalışan personel ise sivil polistir (ETK, md.6).

Polisin genel emniyetle ilgili görevleri iki kısımdır (PVSK md.2);

- Kanunlara, tüzüklere, yönetmeliklere, hükümet emirlerine ve kamu düzenine uygun olmayan hareketlerin işlenmesinden önce bu kanun hükümleri dairesinde önünü almak,
- İşlenmiş olan bir suç hakkında Ceza Muhakemeleri Usulü Kanunu ile diğer kanunlarda yazılı görevleri yapmak,

Görüldüğü gibi (PVSK md.2) polisin genel manada suç öncesi polislik (proaktif polislik) ve suç sonrası polislik (reaktif polislik) görevleri olduğunu belirtmektedir. Proaktif polislik, suç fiili yerine getirilmeden önce suçun oluşmasına engel olmak adına alınan her türlü genel emniyet tedbirleridir.

Reaktif polislik ise, suç olarak nitelendirilen fiil yapıldıktan sonra suç veya suçların tespit edilmesi, şüphelilerin yakalanması ve o suçla ilgili delil niteliği taşıyan her şeyin araştırılıp adli makamlara gönderilmesi aşamasıdır. Toplumun genel düzenini sağlayan ve olan düzenin bozulmaması için suç öncesi alınacak bütün önlemler polisin idari görevlerini, suç işlendikten sonraki yapılan çalışmalar ise polisin adli görevlerini içermektedir (Sönmez, 2005,s,168).

Polisin yetkileri konu başlığı olarak aşağıda gösterilmektedir (Sönmez,2005,s,303-383);

- Parmak izi ve fotoğraf alma yetkisi,
- Açılması izne bağlı olan işyerleri konusunda polisin tahkikat yetkisi,
- Kapatma ve faaliyetten men yetkisi,
- Men yetkisi,
- Zapt etme (el koyma) yetkisi,
- Arama yetkisi,
- Yakalama ve gözaltına alma yetkisi,
- Davet etme ve ifade alma yetkisi,
- Zor ve silah kullanma yetkisi,
- Durdurma, kimlik sorma ve tespit etme yetkisi,
- Bilgi toplama ve istihbarat yetkisi,
- Polisin bazı yerlere girme yetkisi.

Jandarma

2803 sayılı Jandarma Teşkilat, Görev ve Yetkileri Kanunu (JTGYK) madde 3'e göre jandarma, *"Türkiye Cumhuriyeti Jandarması emniyet ve asayiş ile kamu düzeninin korunmasını sağlayan ve diğer kanun ve nizamların verdiği görevleri yerine getiren silahlı, askeri bir güvenlik ve kolluk kuvvetidir"* şeklinde tanımlanmıştır.

Jandarma Genel Komutanlığı, Türk Silahlı Kuvvetlerinin bir parçası olup, Silahlı Kuvvetlerle ilgili görevleri, eğitim ve öğrenim bakımından Genelkurmay Başkanlığına, emniyet ve asayiş işleriyle diğer görev ve hizmetlerin ifası yönünden İçişleri Bakanlığı'na bağlıdır (2803 sy. JTGYK m.4). Jandarmanın genel olarak görevleri JTGYK madde 7'ye göre aşağıda belirtilmiştir;

- Mülki Görevleri: Emniyet ve asayiş ile kamu düzenini sağlamak, korumak ve kollamak, kaçakçılığı men, takip ve tahkik etmek, suç işlenmesini önlemek için gerekli tedbirleri almak ve uygulamak, ceza infaz kurumları ve tutukevlerinin dış korunmalarını yapmak.
- Adli Görevleri: İşlenmiş suçlarla ilgili olarak kanunlarda belirtilen işlemleri yapmak ve bunlara ilişkin adli hizmetleri yerine getirmek.

- Askeri Görevleri: Askeri kanun ve nizamların gereği görevlerle Genelkurmay Başkanlığınca verilen görevleri yapmak.
- Diğer Görevleri: Yukarıda belirtilen görevler dışında kalan ve diğer kanun ve nizam hükümlerinin icrası ile bunlara dayalı emir ve kararlarla Jandarmaya verilen görevleri yapmak.
- Sıkıyönetim, Seferberlik ve Savaş Halindeki Görevleri: Jandarma birlikleri; Genelkurmay Başkanlığınca lüzum görülen hallerle sıkıyönetim, seferberlik ve savaş hallerinde gerekli olan bölümü ile Kuvvet Komutanlıkları emrine girer, kalan bölümü ile Jandarma Genel Komutanlığı emrinde normal görevlerine devam eder (2803 sy. JTGYK md.8).

Jandarma Teşkilatı Görev ve Yetkileri Yönetmeliği'ne göre jandarmanın yetkileri aşağıda belirtilmiştir (madde 24-40);

- Genel düzeni sağlama yetkisi,
- Uyarıda bulunma ve emir verme yetkisi,
- Kanun ve kişiler aleyhine işlenen eylem ve hareketleri yasaklama yetkisi,
- Kimlik sorma yetkisi,
- Kişileri arama yetkisi,
- Genel arama yetkisi,
- El koyma yetkisi,
- Çağrı, sorgulama ve bilgi isteme yetkisi,
- Parmak izi ve fotoğraf alma yetkisi,
- Zor kullanma yetkisi,
- Silah kullanma yetkisi.

Sahil Güvenlik

1967 yılında başlatılan çalışmalar neticesinde, 09 Temmuz 1982 tarihinde 2692 Sayılı Kanun kabul edilmiş ve 13 Temmuz 1982 tarihli Resmi Gazete'de yayımlanarak Sahil Güvenlik Komutanlığı kurulmuştur. 01 Eylül 1982 tarihinden itibaren fiilen göreve başlayarak 01 Ocak 1985 tarihine kadar Jandarma Genel Komutanlığı'na bağlı olarak görev yapan Sahil Güvenlik Komutanlığı bu tarihten itibaren Türk Silahlı Kuvvetleri'nin kadro ve kuruluşu içerisinde yer alır. Barışta görev ve hizmet yönünden İçişleri Bakanlığı'na bağlı bulunur. Olağanüstü haller ve savaş halinde ise Deniz Kuvvetleri Komutanlığı emrine girecek silahlı bir güvenlik kuvvetidir (www.sgk.tsk.tr).

Sahil Güvenlik Komutanlığı'nın görevleri geniş olarak 2692 Sayılı Sahil Güvenlik Komutanlığı Kanununun 4. maddesinde teferruatlı bir şekilde yazmaktadır:

2692 Sayılı Sahil Güvenlik Komutanlığı Kanunu madde 5'e göre, Sahil Güvenlik Komutanlığının yetkileri şu şekildedir:

- Sahil Güvenlik Komutanlığı mensupları kendilerine bu Kanun ile verilen görevlerin yapılmasında; silah kullanma yetkisi dâhil kanunların diğer güvenlik kuvvetlerine tanıdığı bütün hak ve yetkilere sahiptirler.
- Liman sınırları dışında Türk Kanunlarına göre cezalandırılması gereken eylemlere, ilgili kanun ve uluslararası antlaşmalar hükümlerine göre el koyarlar.
- Suçun denizde başlayıp karada devam etmesi ya da suçluların karaya geçmesi hallerinde, yetkili güvenlik kuvveti olaya el koyuncaya kadar suç delillerinin kaybolmasını ve suçluların kaçmasını önlemek amacıyla yetkilerini karada da sürdürürler. Durum, en kısa sürede gerekli imkânlar kullanılarak mahalli mülki amire bildirilir.

Özel Kolluk ve Yardımcı Kolluk

Özel kolluk kuvvetleri ile yardımcı kolluk kuvvetleri konusunda tam bir mutabakat bulunmamaktadır. Özel kolluk, genel kolluk görevi yerine getiren polis, jandarma dışındaki özel kanunlarla kurulan ve belirli görevleri yerine getiren güvenlik kuvvetleridir (ETK m.3). Bunlar ile ilgili örnekler aşağıda verilmiştir (Kuyaksil, Akçay; 2005,s,88):

- Belediye zabıtası,
- Liman zabıtası,
- Orman muhafaza,
- Gümrük muhafaza,
- Özel güvenlik teşkilatları,

Yardımcı kolluk kuvvetleri, asıl kolluk görevlileri bulunmadığı zaman, o kolluk kuvvetinin görev ve yetkilerinin kullanan görevlilerdir. Bunlar ile ilgili örnekler aşağıda verilmiştir (Kuyaksil, Akçay; 2005,s,88):

- Çarşı ve mahalle bekçileri,
- Köy muhtarları,
- Köy korucuları,
- Çiftçi mallarını koruma bekçileri,
- Kır bekçileri,
- Gemi kaptanları.

Polis ve Jandarma Arasındaki Görev Paylaşımı

Polis ve jandarma arasındaki görev farklılığı konu olarak değil, coğrafi olarak yer bakımındandır (Gözler, 2009; s.327). Bu konular yönetmelikle düzenlenmiştir. Bu yönetmelik “*Emniyet ve Asayiş*

İşlerinde İl, İlçe ve Bucaklardaki Jandarma ve Emniyet Ödevlerinin Yapılması ve Yetkilerinin Kullanılması Suretini ve Aralarındaki Münasebetleri Gösterir Yönetmelik” dir (15.07.1961 – 10855 Resmi Gazete).

İl ve ilçe belediye sınırları içindeki bölge polisin sorumluluk alanını; dışında kalan bölge ise jandarmanın sorumluluk alanını oluşturmaktadır. Kolluk birimlerinin personel, araç, gereç imkânları ve hizmet gerekleri göz önünde bulundurularak bu durumun tersi durumlarda söz konusu olabilmektedir. İl ve ilçelerdeki jandarma ve polis sorumluluk alanlarının sınırları, ilçelerde kaymakam, illerde vali veya görevlendireceği vali yardımcısı başkanlığında jandarma ve emniyet temsilcilerinin katılacağı bir komisyon tarafından belirlenmektedir. Sınırlarda değişiklik olması halinde, değişikliğin yürürlüğe girdiği tarihten itibaren en geç üç ay içerisinde sorumluluk alanları yeniden düzenlenir. Komisyon tarafından alınan kararlar bir protokole bağlanır ve belirlenen sorumluluk alanlarının sınırları protokole eklenen bir harita veya kroki üzerinde gösterilir. Sorumluluk alanlarının sınırlarının belirlenmesinde oybirliği sağlanamayan durumlarda kolluk birimleri arasındaki anlaşmazlıklar vali tarafından kesin olarak çözümlenir ve düzenlenecek protokolde bu husus belirtilir. Hazırlanacak protokol doğrultusunda devir ve teslim ile ilgili işlemler en geç üç ay içerisinde tamamlanır. Görev ve sorumluluk alanlarını belirleyen protokol ve ekindeki harita veya kroki ile diğer eklerin komisyonca onaylanacak birer örneği mülki amirlik, jandarma ve emniyet birimlerinde dosyalanır. Bunların birer örneği de ilgili kolluk birimlerinin merkez teşkilatlarına intikal ettirilmek üzere İçişleri Bakanlığı'na gönderilir.

Özel Güvenlik Kavramı

Özel Güvenlik Hizmetlerine Dair Kanun'un (ÖGHDK) 1. maddesinde amaç olarak belirtildiği üzere özel güvenlik kamu güvenliğini tamamlayıcı ve yardımcı olmak esasına dayanan, yasalarla izin verilen yaşam hakkı, mülkiyet, zilyetlik gibi hakların yine kanunlar çerçevesinde ve izin verildiği şekil ve ölçüde yerine getirilen özel güvenlik tedbirleridir (Göksu, vd. 2011; s. 72).

Diğer bir tanımda özel güvenlik; belirli kişi veya kuruluşların özel mülkiyetlerini ve kendilerini tehlikelere karşı belirli bir ücret karşılığı koruyan, kendi adına kar amacı ile çalışan kişiler ve şirketlerdir (Dalda, 2009; s.14-15).

Bu tanımlamadaki unsurlar;

- Özel güvenlik hizmetlerinden genel olarak özel kişiler ve kuruluşlar yararlanmaktadır. Kamu kuruluşları da ücretini ödemek kaydı ile bu hizmetlerden yararlanmaktadır.
- Özel güvenlik hizmetleri talep üzerine yerine getirilir.
- Özel güvenlik hizmetlerini sağlayan kişi ve kuruluşlar özeldir.
- Özel güvenlik hizmetlerinde kar amacı güdülür, hizmetten yararlananlar, ücretini öderler.

5188 Sayılı Özel Güvenlik Hizmetlerine Dair Kanun'un Uygulanmasına İlişkin Yönetmeliğin (ÖGHDKUİY) 7'inci maddesine göre; özel güvenlik, kişiler tarafından özel güvenlik görevlisi istihdam edilerek, kurum veya kuruluş bünyesinde özel güvenlik birimi kurularak veya özel güvenlik şirketlerinden hizmet satın alınmak suretiyle sağlanabilir. Özel güvenlik hizmetinin ne şekilde sağlanacağı kişi veya kuruluşlar tarafından belirlenir. Buradaki yönetmelikten yola çıkarak özel güvenlik hizmetinin üç çeşit olduğu sonucuna ulaşılabılır (Derdiman, 2010; s.40).

Özel Güvenlik Birimi: Bir kurum veya kuruluşun güvenliğini sağlamak üzere, kendi bünyesinde kurulan birimdir.

Özel Güvenlik Şirketi: Türk Ticaret Kanunu'na göre kurulan ve üçüncü kişilere koruma ve güvenlik hizmeti veren şirketlerdir. Özel güvenlik şirketleri de üç alt başlığa ayrılmaktadır (Aktaş, Polat 2009; s.64-65).

- Maddesel ve mekaniksel hizmetler sunan şirketler (fiziki emniyet tedbirleri sunan),
- Elektrik ve elektronik hizmetler sunan şirketler (teknolojik emniyet tedbirleri sunan),
- İnsan gücüne dayanan hizmetler sunan şirketler (personel sağlayan).

Özel Güvenlik Görevlisi: Kanun kapsamında özel koruma ve güvenlik hizmetini yerine getirmek amacıyla istihdam edilen kişilerdir.

Özel Güvenlik Personelinin Yetkileri

Özel güvenlik personelinin yetkileri 5188 Sayılı ÖGHDK'un 7'inci maddesinde ayrıntılı bir şekilde yazmaktadır.

Özel güvenlik görevlilerinin yetkileri aşağıda belirtilmektedir;

- Koruma ve güvenliğini sağladıkları alanlara girmek isteyenleri duyarlı kapıdan geçirme, bu kişilerin üstlerini dedektörle arama, eşyaları X-ray cihazından veya benzeri güvenlik sistemlerinden geçirme.
- Toplantı, konser, spor müsabakası, sahne gösterileri ve benzeri etkinlikler ile cenaze ve düğün törenlerinde kimlik sorma, duyarlı kapıdan geçirme, bu kişilerin üstlerini detektörle arama, eşyaları X-ray cihazından veya benzeri güvenlik sistemlerinden geçirme.
- Ceza Muhakemesi Kanununun 90'ncı maddesine göre yakalama.
- Görev alanında, haklarında yakalama emri veya mahkûmiyet kararı bulunan kişileri yakalama ve arama.
- Yangın, deprem gibi tabii afet durumlarında ve imdat istenmesi halinde görev alanındaki işyeri ve konutlara girme.

- Hava meydanı, liman, gar, istasyon ve terminal gibi toplu ulaşım tesislerinde kimlik sorma, duyarlı kapıdan geçirme, bu kişilerin üstlerini dedektörle arama, eşyaları X-ray cihazından veya benzeri güvenlik sistemlerinden geçirme.
- Genel kolluk kuvvetlerine derhal bildirmek şartıyla, aramalar sırasında suç teşkil eden veya delil olabilecek ya da suç teşkil etmemekle birlikte tehlike doğurabilecek eşyayı emanete alma.
- Terk edilmiş ve bulunmuş eşyayı emanete alma.
- Kişinin vücudu veya sağlığı bakımından mevcut bir tehlikeden korunması amacıyla yakalama.
- Olay yerini ve delilleri koruma, bu amaçla Ceza Muhakemesi Kanununun 168'nci maddesine göre yakalama.
- Türk Medeni Kanununun 981 inci maddesine, Borçlar Kanununun 52'nci maddesine, Türk Ceza Kanununun 24. ve 25'nci maddelerine göre zor kullanma.

Özel güvenlik görevlisinin 5188 Sayılı ÖGHDK madde 7'deki yetkilerini genel başlıklar altında ifade edecek olursak (Derdiman, 2010; s.115-172);

- Kontrol yetkisi,
- Arama yetkisi,
- Kimlik sorma yetkisi,
- Yakalama yetkisi,
- El koyma- emanete alma,
- Konuta ve diğer kapalı yerlere girme yetkisi,
- Olay yerini ve delilleri koruma,
- Zor kullanma yetkisi.

Bu yetkilere ek olarak özel güvenlik hizmetlerinde silah bulundurma ve taşıma yetkisi 5188 Sayılı ÖGHDK'un 8'inci maddesinde açıkça belirtilmiştir. Bu maddeye göre;

“Hangi koruma ve güvenlik hizmeti için ne miktar ve özellikte ateşli silah bulundurulabileceği komisyon tarafından belirlenir. Ancak eğitim ve öğretim kurumlarında, sağlık tesislerinde, talih oyunları işletmelerinde, içkili yerlerde silahlı özel güvenlik görevlisi çalıştırılmasına izin verilmez. Özel güvenlik görevlileri, özel toplantılarda, spor müsabakalarında, sahne gösterileri ve benzeri etkinliklerde silahlı olarak görev yapamazlar. Koruma ve güvenlik hizmetinde kullanılacak silah ve teçhizat, ilgili kişi veya kuruluş tarafından temin edilir. Özel güvenlik şirketleri ateşli silah alamaz ve bulunduramazlar. Ancak özel güvenlik şirketlerine, para ve değerli eşya nakli, geçici süreli koruma ve güvenlik hizmetlerinde kullanılmak üzere, özel güvenlik eğitimi veren kurumlara, silah eğitiminde kullanılmak üzere, komisyonun kararı ve valinin onayı ile silah alma, kullanma ve taşıma izni verilebilir”.

Polisin önleyici görevleri “*Kanunlara, tüzüklere, yönetmeliklere, Hükümet emirlerine ve kamu düzenine uygun olmayan hareketlerin işlenmesinden önce bu kanun hükümleri dairesinde önünü almak*” (PVSK md.2) olarak belirtilmiştir. Özel güvenlik görevlisinin yetkilerini incelediğimiz zaman polisin idari (önleyici) görevleri ile pek çok konuda örtüştüğü görülmektedir. Zaten 5188 Sayılı Kanun’un ilk amaç maddesinde “*kamu güvenliğini tamamlayıcı mahiyetteki özel güvenlik hizmetlerinin yerine getirilmesine ilişkin esas ve usulleri belirlemek*” yazmakta ve buradan da özel güvenliğe verilen yetkiler ile sorumluluk alanına göre genel kolluk vazifesi gören polis ve jandarmanın yükünün hafifletilmeye çalışıldığı anlaşılmaktadır. Bunu pekiştirecek şekilde “*Özel güvenlik görevlileri, görevleriyle bağlantılı olarak işledikleri suçlardan dolayı kamu görevlisi gibi cezalandırılır. Özel güvenlik görevlilerine karşı görevleri dolayısıyla suç işleyenler kamu görevlisine karşı suç işlemiş gibi cezalandırılır*” (5188 ÖGHDK m.23) denilmektedir.

Bu madde çerçevesinde özel güvenlik hizmeti görevini yerine getiren kişilerin, görev alanı ve görev süresi içerisinde kamu görevlisi kabul edildiklerine dair Yargıtay 9. Ceza Dairesinin vermiş olduğu bir kararla ilgili gelişmenin haberi şu şekildedir.

Yargıtay 9. Ceza Dairesi, özel güvenlikçilere hakaret eden kişiye verilen cezayı az bularak, cezanın "kamu görevlisine karşı suç işlenmiş" gibi kabul edilerek artırılmasına hükmetti. Aydın'ın Söke ilçesinde bir kişi, özel güvenlik görevlileriyle tartıştı. Tartışmanın ardından özel güvenlikçiler, bu kişiden kendilerine hakaret ettiği, görevlerini yaptırmadığı ve silahla tehdit ettiği gerekçesiyle şikâyetçi oldu. Şikâyet üzerine açılan davayı görüşen Söke 1. Asliye Ceza Mahkemesi, sanığı Türk Ceza Kanunu'nun "hakaret", "tehdit" suçlarını düzenleyen hükümleri uyarınca hapisle cezalandırdı. Kararın temyiz edilmesi üzerine dosya, Yargıtay 9. Ceza Dairesince incelendi. Daire, sanığa hakaret suçundan verilen cezayı az bularak yerel mahkeme kararını bozdu. Dairenin kararında, özel güvenlik görevlilerine hakaret suçunu işleyen sanığın, Özel Güvenlik Hizmetlerine Dair Kanun'un 23/2. maddesi uyarınca "kamu görevlisine karşı suç işlemiş gibi cezalandırılması gerektiğine" işaret edilerek, bu nedenle sanığa verilen cezanın artırılması gerektiğine hükmetti(www.hukukihaber.net).

Burada en önemli ve gözden kaçmaması gereken husus özel güvenlik görevlilerinin belirtilen yetkileri sadece görevli oldukları zamanda ve görevli oldukları alan içerisinde kullanabilecekleri hususudur.

Özel Güvenlik Personelinin Yetkilerini Kullanabilecekleri Görev Alanları

Özel güvenlik personelinin yetkilerinde olduğu gibi görev alanlarında da sınırsızlık durumu söz konusu değildir. Özel güvenlik görevlilerinin yetkileri de görev bölgeleri de sınırlıdır ve bu sınırlar 5188 Sayılı ÖGHDK’un 9. maddesinde belirtilmiştir:

“Özel güvenlik görevlileri 5188 madde 7’de sayılan yetkileri sadece görevli oldukları süre içinde ve görev alanlarında kullanabilirler. Özel güvenlik görevlileri silahlarını görev alanı dışına

çıkaramazlar. İşlenmiş bir suçun sanığı veya suç işleyeceğinden kuvvetle şüphe edilen kişinin takibi, dışarıdan yapılan saldırılara karşı tedbir alınması, para ve değerli eşya nakli, kişi koruma ve cenaze töreni gibi güzergâh ifade eden durumlarda güzergâh boyu görev alanı sayılır. Görev alanı, zorunlu hallerde Komisyon kararıyla genişletilebilir. Zor kullanma ve yakalama yetkilerinin kullanılmasını gerektiren olaylar en seri vasıtayla yetkili genel kolluğa bildirilir; yakalanan kişi ve zapt edilen eşya genel kolluğa teslim edilir”.

5188 Sayılı ÖGHDK’un ilk amaç maddesinde “*kamu güvenliğini tamamlayıcı mahiyetteki özel güvenlik hizmetlerinin yerine getirilmesine ilişkin esas ve usulleri belirlemek*” yazmakta ve buradan da özel güvenliğe verilen yetkiler ile sorumluluk alanına göre genel kolluk vazifesi gören polis ve jandarmanın yükünün hafifletilmeye çalışıldığı görülmektedir. Burada en önemli ve gözden kaçmaması gereken husus özel güvenlik görevlilerinin belirtilen yetkileri sadece görevli oldukları zamanda ve görevli oldukları alan içerisinde kullanabilecekleri hususudur.

5188 sayılı ÖGHDK’un 6. maddesi mülki amirlere ek önlemler aldırma yetkisi vermiştir: “*Mülki idare amirleri havalimanı, liman, gümrük, gar ve istasyon gibi yerler ile spor müsabakalarının, sahne gösterilerinin ve benzeri etkinliklerin yapıldığı yerlerdeki özel güvenlik tedbirlerini denetlemeye ve kamu güvenliğinin gerektirdiği hallerde ek önlemler aldırma yetkilidir.*

Kamu güvenliğinin sağlanması yönünden 5442 Sayılı İl İdaresi Kanunu ile vali ve kaymakamlara verilen yetkiler saklıdır. Bu yetkilerin kullanılması durumunda özel güvenlik birimi ve özel güvenlik personeli mülki idare amirinin ve genel kolluk amirinin emirlerini yerine getirmek zorundadır”.

Özel güvenlik alanı ile ilgili keskin bir çizgi bulunmamakla birlikte kurum, kuruluşların, özel veya tüzel kişiliklerin talebi doğrultusunda özel güvenlik komisyonunun kararı ve valinin onayı neticesinde şekillenmekte ve nihai karara bağlanmaktadır. Gerekli görüldüğü takdirde özel güvenlik komisyonu görev alanı ve görevle ilgili belirleyici unsurları genişletecek veya sınırlandıracak karar alma yetkisine sahiptir. Bu yetkiyi özel güvenlik komisyonu kendiliğinden kullanabileceği gibi kurum veya kuruluşların talebini değerlendirme neticesinde de kullanabilir (Göksu, vd., 2011; s.77). Özel güvenlik komisyonu valinin görevlendireceği bir vali yardımcısının başkanlığında, il emniyet müdürlüğü, il jandarma komutanlığı, ticaret odası başkanlığı, sanayi odası başkanlığı temsilcisinden oluşur. Sanayi odasının bulunmadığı illerde komisyona ticaret ve sanayi odası başkanlığının temsilcisi katılır. Özel güvenlik izni verilmesi ya da bu uygulamanın kaldırılması için başvuran kişi ya da kuruluşun temsilcisi ilgili komisyon toplantısına üye olarak katılır. Komisyon, kararlarını oy çokluğu ile alır; oyların eşitliği halinde başkanın bulunduğu taraf çoğunluk sayılır; çekimser oy kullanılamaz (5188 sy. ÖGHDK md.4).

Şekil 3: Özel Güvenlik Komisyonu Şeması

Özel güvenlik hizmetini gerçekleştiren şirket veya kişilerin görevleri genel olarak yetkilerinden de anlaşılacağı üzere önleyici görevlerdir. Bu önleyici görevleri yerine getirirken görev sürelerinde ve alanları içerisinde gerçekleşen suç ve suç unsurları ile karşılaştıkları takdirde, yapmaları gereken görev ve süresi genel kolluk görevlilerinin gelmesi ile son bulacaktır. Bu hususlar ÖGHDK'un 9. maddesinde ve ÖGHDKUIY madde 16'da düzenlenmiştir. Özel güvenlik görevlisi zor kullanma ve yakalama yetkilerinin kullanılmasını gerektiren olayları en seri vasıta ile yetkili genel kolluğa bildirmelidir. Yakalanan kişi ve zapt edilen eşya genel kolluğa teslim edilmeli ve genel kolluğun olaya el koymasından itibaren araştırma ve delil toplama faaliyetine genel kolluğun talebi halinde yardımcı olunmalıdır.

Benzerlikler ve Farklılıklar Bakımından Genel Kolluk ve Özel Güvenlik Personelleri

Kamusal alanın güvenliğinden ve huzurundan sorumlu olan genel kolluk personeli ve özel güvenlik personellerinin kanunlardan kaynaklanan yaptırım güçleri mevcuttur. Bu doğrultuda suçun önlenmesini ve suç işleyen kişilerin yakalanmasını amaçlarlar. Ortak temel amaç ve hedefler çerçevesinde görev yapan genel ve özel kolluk güçleri personelinin görevleri suç işleyen kişilerin yakalanması bakımından farklılıklar göstermektedir. Şöyle ki genel kolluk personeli için birincil amaç suçun önlenmesi olmakla birlikte suçluların yakalanması hususu da önemli iken, özel güvenlik görevlisi ise suçluların yakalanmasından çok suç işlenmesinin önlenmesi ve engellenmesi için çalışmaktadır.

Özel güvenlik teşkilatları adından anlaşılacağı kar amacı gütmekte ve belirli bir müşteri kesimine hitap etmekte ayrıca belirli bir özel şahıs ve işveren aracılığı ile işleri yürütmektedirler. Özel güvenlik teşkilatları Genel kolluk için böyle bir durum söz konusu olmamakla birlikte halkın genel güvenliği ve genel kamu düzeninden devlet adına sorumludur (Aktaş, Polat., 2009; s.105). Bununla birlikte her iki teşkilatta görev yapan personel üniforma ve arma kullanmaktadır.

Kamu güvenliği ile özel güvenlik arasında 4 temel farklılık bulunmaktadır (Dalda, 2009; s.16);

- Finansman
- İşveren

- Yapılan özel görev
- Resmi güç prosedürü

Tablo 1: Kamu Güvenliği ve Özel Güvenlik Karşılaştırması

Kamu Güvenliği	Özel Güvenlik
Ödemeler kamu bütçesinden karşılanır.	Ödemeler ilgili kuruluş-birim bütçesinden karşılanır
Ülke çapında faaliyet gösterir.	Belirli bir alan içerisinde suçu önleme, tesisi koruma, kaybı azaltma faaliyeti gösterir.
Hem önleyici hizmet hem soruşturma yapan resmi kuruluştur	Sadece önleyici faaliyet yapar.

Kaynak: Dalda, 2009,S, 16

Görev ve Yetki Bakımından Genel Kolluk ve Özel Güvenlik Personelleri

Özel güvenlik görevlisi çalışmış olduğu sorumluluk bölgesinde ve çalışmış olduğu zaman içerisinde kanunun kendisine vermiş olduğu bütün idari ve istisnai adli yetkileri yerine getirebilirken, görev bölgesi harici ve çalıştığı zaman dışında normal bir vatandaştan farkı bulunmamaktadır. *Özel güvenlik görevlileri silahlarını görev alanı dışına çıkaramazlar. İşlenmiş bir suçun sanığı veya suç işleyeceğinden kuvvetle şüphelenilen kişinin takibi, dışarıdan yapılan saldırılara karşı tedbir alınması, para ve değerli eşya nakli, kişi koruma ve cenaze töreni gibi güzergâh ifade eden durumlarda güzergâh boyu görev alanı sayılır. Görev alanı, zorunlu hallerde Komisyon kararıyla genişletilebilir (5188 sy. ÖGHDK md.9).*

Genel kolluk personeli görev ve yetkilerini idari ve adli olarak iki şekilde yerine getirmektedirler. İdari yetkiler, herhangi bir suç meydana gelmeden önce alınan tüm önlemleri ifade ederken, adli yetkiler, herhangi bir suçun gerçekleşmesinden sonra suç delillerinin bulunması, suçun niteliğinin çözümlenmesi, suçlunun yakalanması gibi suç şüphesinin meydana çıkmasından sonra kullanılan yetkililerdir. *Genel kolluk personeli olan polis çalıştığı il sınırları içerisinde hangi birimde çalışırsa çalışsın yer ve zamana bakılmaksızın, bir suçla karşılaştığında suça el koymak, önlemek, sanık ve suç delillerini tespit, muhafaza ve yetkili kolluğa teslim etmekle görevli ve yetkilidir (PVSK Ek md.4).*

Genel kolluk personeli polisin hem idari hem de adli yetkileri çalıştıkları il sınırları içerisinde her zaman ve her yerde var iken, özel güvenlik görevlisi çalıştıkları zaman ve sınırlar içerisinde idari yani önleyici yetkilerini kullanabilmektedir. Özel güvenlik personeli görev alanı ve süresi içerisinde adli yetki gerektiren bir konu ile karşılaştığında derhal genel kolluğa haber vererek durumu kontrol altına almaya çalışır. Genel kolluk geldiği zaman konu genel kolluğa teslim edilecektir. Yardım istenildiği takdirde özel güvenlik personeli genel kolluk kuvvetine yardımla mükelleftir. *Zor kullanma ve yakalama yetkilerinin kullanılmasını gerektiren olaylar en seri şekilde yetkili genel kolluğa bildirilir; yakalanan kişi ve zapt edilen eşya genel kolluğa teslim edilir (5188 ÖGHDK md.9). Özel güvenlik*

birimleri ve görevlileri, görev alanında bir suçla karşılaştığında suça el koymak, suçun devamını önlemek, sanığı tespit ve yakalama ile olay yerini ve suç delillerini muhafaza ve yetkili genel kolluğa teslim etmekle görevli ve yetkilidir. Bunlar genel kolluğun olaya el koymasından itibaren araştırma ve delil toplama faaliyetine genel kolluğun talebi halinde yardımcı olur (5188 sy. ÖGHDKUİY md.16).

Ayrıca alarm merkezleri, alarm sistemleri aracılığıyla sürekli olarak yapılan izleme sırasında gelen ihbarları değerlendirir ve teknik bakımdan doğrulanan ihbarları sorumluluk bölgesindeki genel kolluğa en kısa zamanda bildirir (5188 sy. ÖGHDKUİY md.23).

Mülki idare amirleri havalimanı, liman, gümrük, gar ve istasyon gibi yerler ile spor müsabakalarının, sahne gösterilerinin ve benzeri etkinliklerin yapıldığı yerlerdeki özel güvenlik tedbirlerini denetlemeye ve kamu güvenliğinin gerektirdiği hallerde ek önlemler aldirmaya yetkilidir. Kamu güvenliğinin sağlanması yönünden 5442 sayılı İl İdaresi Kanunu ile vali ve kaymakamlara verilen yetkiler saklıdır. Bu yetkilerin kullanılması durumunda özel güvenlik birimi ve özel güvenlik personeli mülki idare amirinin ve genel kolluk amirinin emirlerini yerine getirmek zorundadır (5188 sy. ÖGHDK md.6). Kanun maddesi 6'da görüldüğü gibi genel kolluk ve özel güvenlik personelinin birlikte görev yapabilecekleri yerler sayılmaya çalışılmaktadır. Birlikte çalışılacak yer ve durumlarda yetkiler, mülki idare amirin sevk ve idaresinde genel kolluğa ait olmaktadır. Dolayısı ile özel güvenlik personeli genel kolluk kuvvetinin emrine girmektedir. Bu Kanun mülki idare amirine gerekli olabilecek durumlarda kullanabilmeleri maksadı ile yetki vermiştir. Bununla birlikte gerekli durumlarda özel güvenlik personelinin genel kolluk amirinin emrine vererek olağanüstü durumlarla karşılaştığı takdirde genel yönetimin üstünlüğü sağlanmış ve belirtilmiştir. Kamu gücü devreye girdiğinde yetkiler kamuya geçmekte ve özel güvenlik personeli kamu gücünün emir ve direktifleri doğrultusunda hareket etmektedir (Göksu, vd., 2011; s.79).

Özel Güvenlik Hizmetlerinin Denetimi

“Özel güvenlik, ‘kolluk yetkisinin devredilemezliği ilkesi’ ne kanunla getirilmiş bir istisnadır. Bu ilke anayasal değil, içtihadi bir ilke olduğuna göre, bu ilkeye kanunla istisna getirilebilir. Dolayısı ile bir hukuka aykırılık yoktur.” (Gözler, 2009; s.332). Buradan hareketle devlet kolluk yetkisini yasalarla devretmiş ancak yine aynı yasalarla kontrol altında tutmak adına denetleme şekil ve şartlarını da belirlemiş bulunmaktadır. Nitekim özel güvenlik personelleri görev yaptıkları sorumluluk alanlarında genel kolluğun yokluğunda, genel kolluk vazifesini yerine getirdikleri ve onları temsil ettikleri için, yapılması gereken denetimler ayrıca önem arz etmektedir. Yasadaki denetleme hususları ile ilgili ÖGHDK md.22 ve ÖGHDKUİY md.43 aşağıdaki gibidir.

“İçişleri Bakanlığı ve valilikler özel güvenlik hizmetleri kapsamında, özel güvenlik birimlerini, özel güvenlik şirketlerini ve özel güvenlik eğitimi veren kurumları denetlemeye yetkilidir. Denetimin mahiyeti, kapsamı, usul ve esasları yönetmelikle belirlenir. Denetim sonucu tespit edilen eksikliklerin ilgili kişi, kurum, kuruluş ve şirketlerce verilen süre içinde giderilmesi zorunludur. Amacı dışında faaliyet gösterdiği veya suç kaynağına dönüştüğü tespit edilen şirketlerin ve özel eğitim kurumlarının faaliyet izni iptal edilir. Bu şekilde faaliyet izni iptal edilen şirketlerin veya kurumların, kurucu ve yöneticileri, özel güvenlik şirketlerinde ve özel güvenlik eğitimi veren kurumlarda kurucu ve yönetici olamazlar”.

“Bakanlık ve valilikler, Kanun ve bu Yönetmelik hükümlerinin yerine getirilip getirilmediğini, yasadak uygulama ve davranışların bulunup bulunmadığını ve amaç dışında faaliyet gösterilip gösterilmediğini tespit etmek amacıyla, özel güvenlik şirketlerini, özel güvenlik birimlerini ve özel eğitim kurumlarını her zaman denetleyebilir”.

5188 Sayılı ÖGHDKUİY denetimin kapsamını düzenleyen 44. maddeye göre İçişleri Bakanlığı ve valiliklerin denetleyecekleri konular şunlardır;

- Faaliyet izninin ve personelin çalışma izinlerinin geçerli olup olmadığı,
- Özel güvenlik görevlileri için mali sorumluluk sigortasının yaptırılıp yaptırılmadığı,
- Üçüncü kişilere verilen koruma ve güvenlik hizmetlerine ilişkin sözleşmelerin usulüne uygun düzenlenip düzenlenmediği ve bu sözleşmelerin zamanında valiliğe bildirilip bildirilmediği,
- Görev alanına uyulup uyulmadığı,
- Silah ve teçhizatın ruhsatlı olup olmadığı ve bunların usulüne uygun korunup korunmadığı,
- Kayıt ve defterlerin usulüne uygun tutulup tutulmadığı,
- Eğitim hizmetlerinin bu Yönetmelik hükümlerine uygun yürütülüp yürütülmediği,
- Kanun ve bu Yönetmeliğin diğer hükümlerinin uygulanıp uygulanmadığı,
- Amaç dışında faaliyet gösterilip gösterilmediği,

Denetleme konusunda mülki idare amirlerinin yetkileri 5188 Sayılı ÖGHDKUİY 13. maddesinde düzenlenmiştir:

“Mülki idare amirleri, özel güvenlik uygulamasını ve özel güvenlik tedbirlerini halkın can ve mal güvenliğinin ve kamu hürriyetlerinin korunması amacıyla denetlemeye, özel güvenlik görevlilerinin yetkisini aşan uygulamaları kaldırmaya ve alınan güvenlik tedbirlerinin değiştirilmesini veya ilave

tedbirler alınmasını istemeye yetkilidir. Spor müsabakalarında güvenliğin sağlanmasıyla ilgili olarak, 28/4/2004 tarihli ve 5149 Sayılı Spor Müsabakalarında Şiddet ve Düzensizliğin Önlenmesine Dair Kanun'un il ve ilçe spor güvenlik kurullarına tanıdığı yetkiler saklıdır.

Özel güvenlik görevlileri ve yöneticileri görev alanları içerisinde genel güvenliğin ve kamu düzeninin bozulduğu hallerde durumu derhal genel kolluğa bildirir. Özel güvenlik kapsamında korunan ve güvenliği sağlanan yerlerde can ve mal güvenliğinin ciddi şekilde tehlikeye düştüğü veya düşeceği anlaşıldığında, mülki idare amirleri genel kolluğu görevlendirir. Bu takdirde özel güvenlik görevlileri mülki idare amiri ve genel kolluk amirinin emrine girer”.

5188 Sayılı ÖGHDKUİY madde 45'te yapılan denetim sonucunda ne yapılması gerektiğini düzenlemiştir:

“Denetim sonucu düzenlenen raporun bir sureti denetlenen birimin dosyasında muhafaza edilir, diğer sureti valiliğe, ilgisine göre bir sureti de Bakanlığa sunulur. Denetim sonucunda tespit edilen eksiklikler ilgili kişi, kurum, kuruluş ve şirkete yazılı şekilde bildirilerek bu eksiklikleri gidermesi için eksikliğin niteliğine göre asgari yedi gün süre verilir. Bu süre sonunda eksiklikler giderilmediği takdirde veya denetim sonucu konusu suç teşkil eden uygulamalar tespit edildiğinde Kanununun 19 uncu ve 20'nci maddesinde belirtilen cezalar uygulanır. Ayrıca, amacı dışında faaliyet gösterdiği veya suç kaynağına dönüştüğü tespit edilen şirketlerin veya özel eğitim kurumlarının faaliyet izni Bakanlıkça iptal edilir”.

TARTIŞMA VE SONUÇ

5188 Sayılı Kanun'un amaç maddesinde belirtildiği üzere özel güvenlik personelinin görevi, kamu güvenliğini tamamlayıcı ve kamu düzenini sağlayıcı genel kolluğa yardımcı hizmet vermektir. Güvenlik hizmeti denildiğinde kamu düzeninin sağlanması ve olan düzenin korunması, bireylere ve kamu düzenine gelebilecek tehlikelerin en aza indirilmesi veya ortadan kaldırılması maksadı ile yapılan faaliyetler aklımıza gelmektedir. Genel kolluk ve özel güvenlik teşkilatlarının güvenlik hizmeti boyutunda yaptıkları işler paralellik göstermekte ve birbirini tamamlayıcı rol oynamaktadır. Özel güvenlik personellerinin görevli oldukları alanlar içerisinde 5188 Sayılı Kanunla verilen yetkileri kullanarak yapmış oldukları görevler neticesinde genel kolluk kuvvetlerinin asli olan görevlerine odaklanmalarını sağladığı görülmektedir.

Genel kolluk kuvvetlerinin özel güvenlik teşkilatı ile olan ilişkileri sadece denetleme ve kontrol boyutunda olmamakla birlikte, suç ve kamu düzenini bozabilecek her türlü olaya karşı birlikte hareket edilmeli ve edilmektedir. Her ne kadar eksiklikler olsa da yasaların belirlemiş olduğu çerçevede hem genel kolluk teşkilatının hem özel güvenlik teşkilatının karşılıklı yardımlaşma ve dayanışma içerisinde olmaları güvenlik hizmeti ve kamu düzeni bağlamında güçlerini ve etkinliklerini daha da arttıracaktır.

Görev alanları olarak özel güvenlik personeli sınırlı bir alan içerisinde görev yaparken, genel kolluk personeli özel güvenlik personelinin görev alanını da kapsayacak daha geniş alanlarda görev yapmaktadır. Bu nedenle özel güvenlik personelleri ile iyi bir iletişim organizasyonu ve sıcak ilişkiler sağlanması aynı anda birden fazla bölgede güvenlik hizmeti ile ilgili göz ve kulak bulunmuş olacaktır. Mevcut özel güvenlik görevlisi sayısı polis bölgesinde 227.948, jandarma bölgesinde 35.251 olmakla birlikte toplamda 263.199 olarak belirtilmektedir (www.ozelguvenlik.pol.tr). Bu istatistikten de anlaşılacağı üzere özel güvenlik teşkilatı ciddi bir güç ve potansiyel olarak karşımıza çıkmaktadır. Zaman içerisinde bu sayının daha da artacağı öngörülmektedir. Burada önemli olan bir hususta özel güvenlik personeline verilen “Genel Kollukla İlişkiler” dersinin bir benzerinin genel kolluk personelleri için de eğitim müfredatına koyulmasının gerekliliğidir. Hizmet içi eğitimler aracılığı ile genel kolluk personeline özel güvenlik ile olan veya olması gereken ilişkiler konularına değinilebilir. Bu sayede karşılıklı olarak birlikte hareket edilmesi gereken durumlarda eşgüdüm ve hareket tarzı standartlık kazanacak, doğabilecek sıkıntıların baştan önlemi alınmış olacaktır.

Türkiye’de eğitim düzeyindeki yükselen ivme ile birlikte Emniyet Teşkilatı da eğitim düzeyini aynı doğrultuda arttırabilmiştir. Dokuz aylık eğitilmiş lise mezunu polisten, iki yıl eğitim alan Polis Meslek Yüksek Okullu (PMYO) polise ve son olarak altı ay eğitimle Polis Meslek Eğitim Merkezi’nde (POMEM) her tür alandan lisans bitirmiş olan, üniversite mezunu polisler yetiştirmeye başlamıştır. Bu durum polisin halkla ilişkileri bağlamında değerlendirildiğinde, halkın polise bakış açısındaki değişiklik gözden kaçmayacak kadar fark edilebilir niteliktedir. Emniyet Teşkilatındaki eğitim düzeyi yükselmesi yapılan işin kalitesini, iletişimi ve insan hakları duyarlılığını arttırmış bulunmaktadır. Buradan hareketle özel güvenlik teşkilatının da geriden de olsa aynı süreci geçirdiğini görmekteyiz. Silahsız olarak 100 (yüz) saatte, silahlı olduğu zaman 120 (yüz yirmi) saatte özel kurslarda verilen eğitimler neticesinde özel güvenlik personeli yetiştirilirken, artık üniversitelerin meslek yüksek okullarında iki yıl eğitim veren özel güvenlik ve koruma bölümleri de eğitim faaliyetinde bulunmaktadır. Sayısı zaman içerisinde bu kadar hızlı bir şekilde artan bir teşkilatın hiyerarşik yapıda üst düzey yöneticilere ihtiyaç duyması kaçınılmazdır. Ancak özel güvenlik amir yapılandırmasına ilişkin yasal düzenlemeler bulunmamaktadır. Bu eksikliğin yasayla tanımlanması, çözümlenmesi ve özlük haklarına yansıtılması gerekmektedir. Bu hususta da eğitim düzeyi önemli ve objektif bir ölçüt olmalıdır. Bu doğrultuda yakın gelecekte özel güvenlik ve koruma bölümünün, üniversitelerin lisans düzeyinde kendine yer bulması öngörülmektedir.

Genel ve özel güvenlik kurumları arasındaki karşılıklı iletişim ve sağlıklı bir yapıyla oluşturulan ilişkiler, güvenlik hizmetlerinde sorunların azalmasına katkı sağlayacaktır. Ayrıca ülke kalkınması için önemli ve üzerinde itina ile durulması gereken bir konudur.

KAYNAKÇA

- 2559 Sayılı Polis Vazife ve Salahiyet Kanunu (14/07/1934 tarih ve 2751 Sayılı Resmi Gazete)
- 2692 Sayılı Sahil Güvenlik Komutanlığı Kanunu (13/07/1982 tarih ve 17753 Sayılı Resmi Gazete)
- 2803 sayılı Jandarma Teşkilat, Görev ve Yetkileri Kanunu (12/03/1983 tarih ve 17985 Sayılı Resmi Gazete)
- 3201 Sayılı Emniyet Teşkilatı Kanunu (12/06/1937 tarih 3629 Sayılı Resmi Gazete).
- 5188 Sayılı Özel Güvenlik Hizmetlerine Dair Kanun (26/06/2004 tarih ve 25504 sayılı Resmi Gazete)
- 5188 Sayılı Özel Güvenlik Hizmetlerine Dair Kanun Uygulamasına İlişkin Yönetmelik (07/10/2004 tarih ve 25606 Sayılı Resmi Gazete)
- Emniyet ve Asayiş İşlerinde İl, İlçe ve Bucaklardaki Jandarma ve Emniyet Ödevlerinin Yapılması ve Yetkilerinin Kullanılması Suretini ve Aralarındaki Münasebetleri Gösterir Yönetmelik (15/07/1961 tarih ve 10855 Sayılı Resmi Gazete, Değişik bent : [25/03/2009-2009/14809 B.K. Yön/1.mad](#))
- Jandarma Teşkilatı Görev ve Yetkileri Yönetmeliği (17/12/1983 tarih ve 18254 Sayılı Resmi Gazete)
- Aktaş,N.A., Polat,M., (2009). Genel Kolluk Özel Güvenlik İlişkisi, Divan Kitap Matbaacılık Basın Yayın, Ankara.
- Dalda,Y.V., (2009), Genel Kolluk-Özel Güvenlik İlişki ve İşbirliği, Tümged Yayın No:02, İstanbul.
- Derdiman,R.C., (2010), Özel Güvenlik Hukuku ve Kişi Hakları, Alfa Aktüel Yayınları, Bursa.
- Göksu,T., Çevik,H.H., Filiz,O.,Gül,S.K, (2011),Güvenlik Yönetimi, Seçkin Yayınları, Ankara.
- Gözler, K., (2009), İdare Hukukuna Giriş, Ekin Basım Yayın Dağıtım, Bursa.
- Kuyaksil, A., Akçay, O., (2005), Türkiye’de Meslekleşme Olgusu Olarak Özel Güvenlik Hizmeti. Polis ve Sosyal Bilimler Dergisi, Yıl:3, Cilt:3, Sayı:2, S.83-101.
- Sönmez, N., (2005), Emniyet Teşkilatı ve Polis Meslek Hukuku ile Polisin Görev ve Yetkileri, Seçkin Yayınları, Ankara.
- http://www.sgk.tsk.tr/baskanliklar/genel_sekreterlik/tarihce/tarihce.asp, (Erişim Tarihi: 10.11.2012)
- <http://www.hukukihaber.net/kararlar/yargitay-ozel-guvenlikci-kamu-gorevlisidir-h20357.html>, (E.T.:19.11.2012)
- <http://www.ozelguvenlik.pol.tr/Teskilat/GenelTeskilatIstatistik.aspx>, (Erişim Tarihi: 15.11.2012)

*Bu çalışma 3. Ulusal Özel Güvenlik Sempozyumunda bildiri olarak sunulmuştur.